

№ 21 - 1917

ფასი ფელიწადი მინუთი

მზირა მაისის 21

15 კ

გამოცემისა

ჩემი მხარე

1

ვინც ეწვევა საოცნებოდ
საქართველოს სერებს,
სიმღერაც რომ არ იცოდეს
მაინც დაიმღერებს!

2

ვინც მისწვდება ჩემი მთების
მწვერვალებს და ღრუბლებს,
ისიც მგონად ვარდიქცევა,
ღმერთთან ისაუბრებს!

3

საარაკო სილამაზე,
ხალხიც სასახელო,
მტერსაც-კი მოინადირებს
ტურფა საქართველო!

გვ. ნინოშვილი († 1894) კარდაცვალებიდან
23 წლის შესრულების გამო. დღეს მის სამარეს-
თან გურიაში სამოქალაქო მხანაშვიდი გაიმართება.

მაისის 21

უსახლკარონი

ვის გინახავთ მეფე-მამა უბინაო და უსახლკარო? თუ არ გინახავთ, შეხედეთ ქართველ მსახიობს და დაინახავთ.

უსახლკაროსა და უბინაოს რომ ანგარიშს არ უწევენ, ესეც ნათლად სჩანს ჩვენი მელოპომენის მსახურთა აბუჩად აღებით.

მოგეხსენებათ, წელს დაარსდა ქართველ მსახიობთა პროფესიონალური კავშირი ამ კავშირში მუშაობას თავიდანვე მარჯვედ მოჰკიდა ხელი. სხვათა შორის, შუამდგომლობა აღძრა, სადაც ჯერ იყო, საცენზურა კომიტეტში დაცული პიესების ასლები გადმოგვიცით, რადგან ჩვენი პიესათა საცავი ცეცხლში შთანთქა და ამ ჟამად პიესები არა გვაქვსო.

იმის მაგიერ, რო მსახიობთა ეს, დიად, საპატიო თხოვნა შეეწყნარებინათ და ახლად დაარსებულ კავშირისთვის ფრთები შეესხათ, პიესები სხვა დაწესებულებას (მართალია საპატიოს, მაგრამ მაინც სხვას) გადასცეს.

მეორე მაგალითი: საქართველოს ერთი მთავარი კულტურული ოჯახი—ქართული დრამ. დასი, რომელიც ნახევარ საუკუნოზე მეტია რაც არა თუ ქართველი ერის, არამედ მთელი ჩვენი კვეყნის უცხო ტომთა ზნეობაგონებით ამალღებას ემსახურება, დღეს თავის სამშობლოს დედა ქალაქში უბინაოდაა, მა-

შინ როდესაც აქ სახელმწიფო (ყოფილი სახაზინო) თეატრია, სადაც კვირაში სამჯერ თუ არა, ორჯერ მაინც უნდა იდგმოდა ქართული წარმოდგენები, ქართ. დრამ. დასის მიერ, დღეს ეს თეატრიც ქართულ მეღპოვენისთვის გარდახსულია.

ეს კიდევ რაა?—იგივე სახელმწიფო თეატრი სამზრუნველოდ ჩააბარეს სულ სხვა წრისა და მდგომარეობის პართ, ხოლო არც ერთი ხელოვანი კი არ მიუშვეს ხელოვნების ტაძრის მოსავლელად.

გაგონილა ასე აბუჩად აღება ხელოვნების ქეშმარიტ მსახურთა?

ქართული დასი სახელმწიფო თეატრის მამა-ბატონთ კარს ურაკუნებს, უბინაო ვარ, კარი გამიღე, რომ ჩემს ერს ჩემს სამშობლო ენაზე უწირო, სანამ საკუთარ ქერს ავიგებდეო,—მაგრამ შეისმენენ ამ არა თუ თხოვნამუღარას არამედ კანონიერ მოთხოვნილებას!

ქართველ მსახიობს ზნეობრივი და კანონიერი უფლება აქვს თბილისის სახელმწიფო თეატრში ბინა მოითხოვოს და მიიღოს კადეც!

გარდა ამ-სა, ხელოვნების ტაძრს მხოლოდ ხელოვანნი უნდა მზრუნველობდნ და არა სხვანი!..

ვისაც ყურნი ესხნეს სმენად—ისმინოს! იოსებ იმედაშვილი.

მსახიობი

მე მსოფლიოსძე, მსურათ-ხატე დამსახიობი, ვიწვი სცენაზე, ვიწვი, როგორც წმინდა პატრუქი; და ვითმენ ტანჯვას სილამაზის მტრფობი შემკობი, რომ განვანათლო და მოვფინო ქვეყნას შუქი.

ხან თუ მეფე ვარ სცენაზედა, მეფე-მორქმული, რომლის წინ ყველა მოწიწობს და თავსა იხრის; ხშირად ქაში მშიერი ვარ სვედის ძივ-სხმული, ყველა ზურგს მაქცევს... და გულიცა ვალაღებს, სტირის...

ყველგან ყოველთვის სად წავიდე—ვარ მსახიობად, მიყვარს სიცოცხლე და ცხოვრება მოხეტიალო; და მსურს სიკვდილის შემდეგც ვიყო ისევ მნათობად; რომ ჩემი ყოფნა სიყვარულის ვყო სატრფიალო...

ერთაწმინდელი.

სადღეისო

სოლოლაკის ბურჟუაზიამ თავისი მოღვაწეობის გზაზე ძალიან ბევრი შეცდომა ჩაიდინა, რითაც დიდი ზარალი მოუტანა როგორც სომხის ერს, ისე კავკასიის ერთა ძმობა-მეგობრობას და მეზობლობას.

ერთი დიდი შეცდომა ის იყო, რომ საქართველოს დედა ქალაქი—თფილისი—ხელში ჩაიგდო და ქალაქის თვითმართველობაში აღარავინ აღარ გაქაქანა.

ქალაქის თვითმართველობა დემოკრატიული უზნებისათვის არაფერს არ აკეთებდა და მთელი მისი საზრუნავი ბურჟუაზიის უზნები იყო.

გონიერი ადამიანი მომავლისთვისაც ჰფიქრობას, სოლოლაკის ბურჟუაზია დღევანდელ დღითაც სცხოვრობდა და სრულებით არა ჰფიქრობდა იმაზე, რომ თვითმპყრობელობა უკუნიით უკუნისამდე ხომ არ დარჩებოდა რუსეთში.

თვითმპყრობელობა დაეცა სამუდამოთ და სოლოლაკის ბურჟუაზიას ძველი პოლიტიკის მზგავსათ ნიადაგი გამოეცალა.

თფილისის თვითმპყრობელი სოლოლაკის ბურჟუაზია იყო. რაც უნდოდა იმას ასრულებდა, როგორც მას სურდა, იქ აწარმოებდა ქალაქის საქმეებს, არავის არ უგდებდა ყურს, არავის მისწრაფებასა და კანონიერ სურვილებს არ უწევდა ანგარიშს.

რევოლუციამ სოლოლაკის ბურჟუაზია დასცა და მისი თვითმპყრობელობისაგან ქალაქი გაანთავისუფლა.

ვის ეკუთვნის თფილისი?

ქართველ ერს, ქართველ დემოკრატებს. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ქართველმა დემოკრატებმა ისე უნდა მოიკალათოს თფილისის თვითმართველობაში, როგორც სოლოლაკის ბურჟუაზია იყო მოკალათებული.

სოლოლაკის ბურჟუაზიის მოღვაწეობა ქალაქის თვითმართველობაში თუ ძარს უთხრიდა მეგობრულ განწყობილებას თფილისის ეროვნებათა შორის, სამაგიეროთ ქართველი დემოკრატების მოღვაწეობა მტკიცე საძირკველს ჩაუდგამს ერთა სოლიდარობას ჩვენში.

მეთაურობა ამ დიად საქმეში, მეთაურობა

ქალაქის თვითმართველობაში, მეორეობა ქალაქის საქმეთა მოწყობა-მოწესრიგებაში ქართველ დემოკრატებს უნდა ეკუთვნოდეს და ეკუთვნის კიდევც. რატომ?

იმიტომ რომ თფილისი ქართველი ერის დედაქალაქია?

ამ საბუთსაც თვისი ფასი და ღირებულობა აქვს, მაგრამ მე ამ საბუთით არ ვხელმძღვანელობ.

დღევანდელმა რევოლუციამ ცხადთ დაამტკიცა, რომ არა თუ ჩვენში, მთელ რუსეთში ქართველი დემოკრატია მოწინავე დემოკრატიაა.

თფილისის ცხოვრებაში იწყება სრულებით ახალი ხანა—დემოკრატიული.

სოლოლაკის ბურჟუაზიას ბატონობამ თფილისის დემოკრატებს ძალიან ცოტა რამ მისცა.

დღეს ვოველივე ეს უნდა ვასწორდეს. ქართველ დემოკრატებს მეთაურობით უნდა შეკავშირდეს მთელი თფილისის დემოკრატია განურჩევლათ ეროვნებისა და დაეპატრონოს თფილისის თვითმართველობას.

თუ სოლოლაკის ბურჟუაზია თვითმართველობიდან ყველას ერეკებოდა გარდა სომხებისა, ქართველი დემოკრატია ფართოთ გაუღებს თვითმართველობის კარს ყველა ეროვნების დემოკრატებს.

ქართველებს, სომხებს, რუსებს, თათრებს და სხვ. დემოკრატებს, აი ვინ იქნებიან დღეიდან ქალაქის თვითმართველობაში, აი ვის ებარება დღეიდან თფილისის საქმეები.

სოლოლაკის ბურჟუაზიის ბატონობამ თვითმართველობაში მტრობის მეტი ვერაფერი დათესა ჩვენებურ ეროვნებათა შორის.

დემოკრატების ბატონობა კი სრულ თანხმობასა და ერთობას განამტკიცებს და არა თუ თბილისის, მთელი კავკასიის ერთა შორის. დღეიდან აღარ იქნება ის მანე მოღვაწეობა, რაც წინ ეღობებოდა ეროვნულ სოლიდარობას ჩვენში.

დღეს უმძღვე ყველა ეროვნებათა დემოკრატია ხელახელ ჩაკიდებული ვასწევს წინ თფილისის საკეთილდღეოთა და ასაყვავებლათ.

თფილისის თვითმართველობა უნდა გადიქცეს კავკასიის ერთა სოლიდარობის საუკეთესო სკოლათ.

ივ. გომართელი.

კოტე მესხი (1859—1914)

კოტე მესხი. (სიუღლუეტი.)

როდესაც დაუფიწყარ კოტეს ვიხსენიებ, მაშინვე თვალ-წინ წარმომიდგება მოქალაქე მსახიობი.

ვერობიულათ განსწავლილი, ზრდილი და მახვილი.

ზრდილობა ეტყობოდა მის ტანს, მისი სხეულის ნაქვთიერებას სცენაზე. როგორც ვიცით, გარეგნობა ამისათვის არც თუ იმდენათ უწყობდა ხელს, მაგრამ მან იცოდა საიდუმლო სხეულის დისციპლინისა და ვერასოდეს ვერ ნახვდით მას სცენაზედ ულაზათოს, უშნოს, მოუხეშავის მანერებით.

იგი მუდამ კონტათ მორთული, როლის შესაფერად გამოწყობილი, წინდაწინვე შემუშავებული ლაზათიანი პოზებით ასრულებდა თვის მოვალეობას. ასე რომ კოტეს ტანს არ შერცხვებოდა რომელიმე მისი პოზა ვინმე მხატვრისაგანაც რომ ყოფილიყო გადაღებული.

ესეთი მოქნილობა გარეგნობისა კი ჩემის ფიქრით, სცენის კაცთათვის მუდამ სანაქებოა.

მახვილი იყო-მეთქი რომ ვთქვი, აქაც ხელოვნურ სიმახვილესე ვამბობ, თორემ მისი მოსწრებული სხარტული, ხშირად შხამიანიც, მკვიდრი და ბასრი ფრაზები, ან სიტყვები ვის არ ახსოვს.

A psopir, კარგი იყო ვისმეს ეკისრნა ამ ნამახვილეთა აღდგენა, რადგან ჯერ კიდევ ბევრს მის ნაცნობ-მეგობარს ახსოვს ზეპირად.

კოტეს სცენიური სიმახვილე კი ის იყო, რომ მისგან აღსრულებული როლი ყოველთვის თავისთავადური იყო, ორგინალური, მისეზური. ეს შესრულება არ გავდა არავის სხვისას.

თვით ისეთი სპეციალური როლიც კი, როგორც არის ნაპალეონისა, სადაც მსახიობს თითქო არავითარი გასაქანი არა აქვს—მკვეთრი კილო, მოკლე ფრაზები, ფიცხი მოძრა-მოხრა—ამ შაბლონშიაც კოტე პოულობდა თავს თავს და გვაძლევდა იმ მხარეს მისი ინდივიდუალობისას, რომელიც უდგებოდა ნაკისრ როლს.

ეს შეიძლება ნაკლიც იყოს მსახიობისათვის. ეს ძაან საცილობელი საკითხია. რომელი სჯობი? სრული გარდაქმნა როლში თუ თავისეზური განმარტება რომელიმე პიროვნებისა? თავისი „მე“-ს შეტანა თუ უარყოფა ამ „მე“-სი.

ყოველ ადამიანში და განსაკუთრებით მხატვრულ ნიჭით მომადლებულ ადამიანში ხომ პოტენიალურად უნდა არსებობდეს დანბამი იმ ელემენტებისა, რომელთაგან წარმოიშვის სხვადასხვა ხასიათი ტიპებისა?

არის ისეთი მსახიობი, რომელიც ერთ-ერთ ელემენტს როლის შესაფერს აამუშავებს ნოლიმე თვის არსებაში და ამ გვარად აგვიხსნის და განგვიმარტავს ტიპს.

ესეთი იყო კოტეც მუდამ თავის თავადლო, თავისეზურ. შეიძლება მას არ დავთანხმებოდით როლის ასრულებაში, მაგრამ მისგან შესრულებული სურათი პიროვნებისა უთუოდ მახვილურად იყო გამოჩვენებული, მისგან განზრახული ფერთა გარიგებულება ორგინალური.

იგი მუდამ თავისი თავით ფიქრობდა. ეს თითქო არც ისე გასაკვირი უნდა იყვეს, მაგრამ ბევრს არა აქვს ეს თვისება.

კოტე მესხს სრულიად არა ჰქონდა ნიჭი იმიტაციისა. მის ხასიათს არ შესდგამდა უნა-

რი უბრალო მიმბაძველობისა. პირ-იქით სხე-
ბი ბაძადენენ მას. რომელი ქარაველი მსა-
ხიობია ისეთი არ გამოგჯავრებიოს მისი ორ-
გინალური დიქციისათვის!

მაგრამ, როდესაც მას სცენაზე ხედავ-
დით, გრძნობდით, რომ თქვენს წინაშე იდგა
ქვეიანი კაცი; გონიერი მხატვარი, რომელიც
სხვა და სხვა მოქალაქობრივ აზრს ტრიბუნი-
ვით სურათოვნად ქადაგებდა.

ჩემის წარმოდგენით ყოველ ხელოვნებას
ჰყავს თავისი მგოსანი, თავის პუბლიცისტი,
მისი გამრკვევ და ხელ-მძღოვანელ.

კოტე კი ჩვენს სცენაზე საუკეთესო ფელე-
ტონისტი იყო.

აკი იმიტომაც ეგრე ემარჯვებოდა მა-
ლალ სტილსი, ან თუნდა სალონის კომედიე-
ბში სათევეართა აღსრულება. მისი პეტრუ-
ჩიო, ნაპოლეონი, ღონ-საზან დე-ბაზან, პრო-
პორიევიც კი (სუმბათაშვილის „ბორკილში“) ამ
დებულების განმამტკიცებელია. და თუ
მთლად ვერ გაშალა ფრთა მისმა საკომედო
შემოქმედებამ ეს ერთის მხრით იმიტომ რომ,
როგორცა ვთქვი, იგი არ იყო იმიტატორი და
მეორეს მხრივ იმიტომ, რომ ჩვენი ეროვნული
თეატრი უფრო სხვა დარგის რეპერტუარს
ადგა.

და ყველა ეს ღირსებები: სიმახვილე, თა-
ვის თავადობა, „ზრდილი ანობა“, მან შეიძი-
ნა დიდი შრომის მოყვარეობით, სიბეჯითითა
და მუყაითობით.

მუდამ თვით განვითარების მოყვარული,
მუდამ გაფაციკვებით თვალყურის მდევნებელი
ცხოვრებისა, ხშირად ამ ცხოვრებაშიაც აქ-
ტიური მონაწილე, როგორც რედაქტორი,
როგორც ჟურნალისტიც, ჩვენი ჩვენი ქვეყ-
ნის ქირით გულ-მოკლული, ჩვენი ღბინით
დაღბინებული ყოველთვის და ყველგან ღირ-
სეული წევრი იყო საზოგადოებისა.

ესეც ერთი პლიუსი. არ იყო კარ-ჩაკე-
ტილი, მხოლოდ მსახობი, მხოლოდ პროფე-
სიტონალური ამსიტყვას ვაწერ მნიშვნელობით.

ამიტომ ც იყო იგი მოქალაქე-მსახიობი.

და რამდენათ სამწუხაროა, რომ აღარა
გვყავს ჩვენი მუდამ ხალისიანი კოტე...

აგერ სამმა წელიწადმა განვლო კიდევც

რაც სამუდამოთ განგეშორდა.

მაგრამ განა შთამომავლობა დაივიწყებს
მისი სცენის ერთს დიდ მოამაგეს, მის ერთ
სულის ჩამდგმელთაგანს?..

და ეს არის კდევ სანუგეშო.

კოტე მესხიც იმ პირთ ეკუთვნის,
რომელნიც შეეწირნენ ფვისი სიცოცხლით
მის ქვეყნის კეთილდღე-ბას და რომელთაც
არ დაივიწყებს მადლიერი მოსიე სამშობლო.

შალვა დადიანი

უქრობი ლამპარი

(გვ. ნინოშვილის ხსენებას.)

უქრობი ლამპარია ის მწერალ-მოციქუ-
ლი, რომდღმაც ამ ოცდა სამი წლის წინათ
დახუჭა თვალი თავის სამშობლო სოფ. ჩოჩხა-
თში (გურიაში), რომ საუკუნოდ ეშუქებინა
ჩვენი ცხოვრების გზანი.

ეს არის ჩვენის ქვეყნის ერთი ღირსე-
ული შვილთაგანი, უკვდავი ეგნატე, ჩაგრუ-
ლი გულის მესაიღუმლე.

ნიქიერი ბელეტრისტი და დადი პოლი-
ტკური მოაზროვნე,—აი ვინ იყო ეგნატე,
რომელმაც დიდის შორს მხედველობით გან-
სქვრიტა ცხოვრების სიავარგე და ჩვენში
მარქსისტულ მიმართულებას საფუძველი და-
უღო.

როგორც იდეური მწერალ-მხატვარი ხომ
ძვირფასი საუნჯეა თითოული მისი ნაწა-
რმოები უხაზო სარკეა ჩვენის (უმეტეს გუ-
რიის) ყოფა-ცხოვრებისა.

განსაკუთრებით ძვირფასია მისი მოგო-
ნება დღეს, დღეს, როდესაც მეტნაწილად და-
მხობილია ის, რომელის მოსპობასაც შეაღია
ეგნატემ თვისი ხანმოკლე სიცოცხლე. დაე-
მხო ძველი სულთამსუთავი თვითპყრობელური
წესი, უნდა მოისპოს საზოგადოებრივი უს-
წორმასწორობაც—სოციალური უსამართლო-
ბაც,—რომ ეგნატეს სულმა სავესით მოი-
სვენოს.

ჩვენი დემოკრატია მუდამ მადლობით
შოიხსენიებს თვის გათვითცნობიერების ერთ
მოციქულთაგანს, ეგნატეს, რომელიც ამ
დემოკრატისათვის დადნა.

დადნა, მაგრამ ის უქრობი ლამპარია!

ნოსტე იმედაშვილი

შრომის სამეფოში

(გაგჱლება იხ. „თ. და ც.“ № 20.)

ნოქარმა ოლია ერთ მდიდარ ოჯახში მოსამსახურედ დააყენა. უწინ ძლიერ მორცხვი ოლია თ.ნ და თან შეეჩვია ტუცხო ოჯახს. შეეჩვია ბატონსაც და მსახურობდა სინდისიერაათ, დილიდან შუალამემდი ფეხზე იდგა და შეუსვენებლივ ტრიალებდა. ოლიას ქალბატონი კი უხასიათო დედაკაცი იყო. უყვარდა მოსამსახურეების წყრომა [და გინება, მარა ოლია იძულებული იყო აეტანა ყოველივე.

სოფელს მოშორებული ოლია პირველ ხანებში სულ ფიქრებში იყო გართული. აგონდებოდა დედა, დაძმა, თავისი ცივი, უსფთავო ქოხი და ლამაზი სოფელი, ძილის დროსაც ამ მოგონებაში იყო და ხშირად სტიროდა ის, მაგრამ გაიარა დრომ, მოგონებები შემცირდა, შეეჩვია თავი ქალბატონსაც, ქალაქმაც თავისი გავლენა მოახდინა მასზე და, მიუხედავათ მძიმე სამსახურისა, ისიც დამორჩილდა ბედს...

პირველათ ოლიას დაუნიშნეს თვეში ორი მანეთი და საქმელი-სასმელი, მხოლოდ ქალბატონის ცუდი მოპყრობა მას აწუხებდა და მიტომ ქალბატონი ოლიას ადრე შესძულდა, რადგან მისგან ერთი ტკბილი სიტყვაც არ გაუგონია.

— მათ მოფერება კი არ უნდა, არამედ ცემა-გინებაო-იტყოდა ხოლმე მოსამსახურებზე ქალბატონი.

— რა დღეში ჩავარდი... — ხშირათ ამბობდა ოლია და ცდილობდა როგორმე სხვაგან ეშოვნა ადგილი.

რამოდენიმე თვემ გაიარა მას შემდეგ, რაც ოლია ქალბატონთან მსახურობდა. ამ ხნის განმავლობაში მან სხვა მოსამსახურე ქალებიც გაიცნო და, ასე თუ ისე, ახალ ცხოვრებაში ჩაება.

ის ოჯახი, სადაც ოლია მსახურობდა ეკუთნოდა ერთ ქალაქის მოიჯარდრეთაგანს, რომელიც დიდ შეძლებულ კაცად ითვლებოდა მთელ ქალაქში. თვით მამაკაცი ნაკლები სტუმარი იყო ოჯახის, რადგანაც სხვა და სხვა საქმეებზე დადიოდა. სამაგიეროთ მისი მეუღ-

ლე ასრულებდა ყოველივეს; დებულობდა სტუმრებს, დადიოდა თეატრში, კლუბში და დროს შესაფერათ ატარებდა. ოლიას კი მოსვენებას არ აძლევდა მუდმივ საქმე, რადგანაც უმეტეს დროს მის ქალბატონთან სტუმრები იყო, თამაშობდენ კარტს, ლოტოს და ხშირათ ქეიფობდენ. პირ იქით ზოგი სტუმრები სხვა ნაირი თვალით უყურებდ. ქალბატონიც ხშირათ უწყყრობოდა და აგინებდა... ქალბატონს შევილებიც ყავდა, მაგრამ სუყველანი რუსეთის სხვა და სხვა ქალაქებში უმადლეს სასწავლებელში სწავლობდენ...

ერთ საღამოს ოლიას ქალბატონი კლუბში წავიდა დროს გასატარებლათ. მზარეულმა ადრე დაიძინა, ეხვა მოსამსახურენი კი, რაკი ქალბატონი არ იყო სახლში, იქით-იქით წავიდენ... მარტოთ დარჩენილი ოლია ფიქრებში გაერთო და ტახტზე მიწოლილს ის იყო ეძინებოდა, რომ ამ დროს კარებიდან მოისმა ზარის ხმა. ოლია შემკრთალი მივიდა და კარი გააღო. სასტუმრო ოთახში შემოვიდა სტუდენტის ფორმაში გამოწყობილი, ასე ოცდა ხუთი წლის ყმაწვილი.

ეს ყმაწვილი ხშირი სტუმარი იყო ამ ოჯახში. მას სტეფანეს ეძახოდენ. სტეფანე მდიდარი ვაჭრის შვილი იყო, რამოდენიმე წელი უმადლეს კურსებზე გაატარა, მხოლოდ კურსები არ დაუსრულებია, მიატოვა უნივერსიტეტი და დროს ატარებდა თეატრებში, კლუბში, ყავახანა-რესტორანებში. სტეფანეს შემოსვლ ისთანავე ეტყობოდა, რომ შეღვინიანებული იყო.

— ქალბატონი სახლშია? — ჰკითხა მან ოლიას.

— არ გახლავს ბატონო: — უპასუხა ოლიამ.

— სად წავიდა?

— არ ვიცი.

— როგორ თუ არ იცი! — ხმა მალღა შეეკითხა სტეფანე ოლიას და ხარბი თვალე-ბით გადახედა.

— არაფერი უთქვამს.

— როდის მოვა?

— არც ეს ვიცი.

—ოხ, ოხ, ოხ,! —ჩაილაპარაკა თავისათვის სტეფანემ და იქვე საერძელზე ჩამოჯდა. ზის და შესცქერის ოლიას. ცოტა ხნით დარბაზში მყოფობა გამეფდა.

—რა გვარი ხარ გოგონა? შეეკითხა სტეფანე, რამოდენიმე წუთის შემდეგ ოლიას.

—მე ბატონო ჩაგრულაძე!

—გლახი?

—გლახის ქალი.

—რას გეძახიან სახელს?

—ოლიას.

—სტეფანე კლავ გაჩერდა და შეცქერის. ოლიამ უკან დაიხია და ნელი ნაბიჯით მეორე ოთახში გავიდა.

—რისთვის არ მიდის ნეტა?

ცოტა ხნის შემდეგ სტეფანე აღვა სავარძლიდან, დარბაზში სიარული დაიწყო და თან დაბალი ხმით სიმღერა. დადის და მღერის. ოლია კი დაფიქრებულია.

—მაშ, არ იცი, ოლია, როდის მოვა ქალბატონი? —ხმა მაღლა შეეკითხა ოლიას, სიმღერის გათავების შემდეგ მეორე ოთახში.

—არ ვიცი ბატონო! —უპასუხა ოლიამ.

—სტეფანემ კლავ ნელი სიმღერა დაიწყო და ოლიას ოთახში გავიდა.

—რა მშვენიერი გოგონა ხარ!

—ოლია შეკრთა და განზე დაიწყო ცქერა.

—შემომხედე!.. რამ შეგაშინა, ჩემო ოლია! —ტკბილი ხმით უთხრა სტეფანემ და მიიწია ოლიასკენ.

—ოლიას ფერი ეცვალა. მოწყენილობა დაეტყო.

—ნუ გეშინია!.. აი ფულიც... —განმეორებით უთხრა სტეფანემ და ჯიბიდან ფულიც ამოიღო.

—ცდებით ბატონო! — ხმა-მაღლა გასცა პასუხი ოლიამ.

—ეხ გოგონა, არაფერია, ფულს მოგცემ, ჩემთან გაცხოვრებ, აი წაიღე ფული!..

—იქით გაიწით! შესძახა ოლიამ და უკან დაიხია.

—ხო, მოიცა!.. განა ხამი ხარ?

—მე თქვენ ნასწავლი კაცი მეგონე და ჩემი შეურაცყოფა გწადია?!

—არა, პირ იქით მიყვარხართ... აი ფული!

—მომშოდით ბატონო! არ ვიცი ვინა ხართ!

—ფული, ფული წაიღეთ, შენც დასტკბები!

ოლიამ თვალები გადაატრიალა და ყვირილით შესძახა:

—გთხოვთ ბატონო მომშორდეთ, თორემ ვიყვირებ!

—სულელი ხომ არა ხარ, განა ჩემს უკეთეს ვისმეს ნახავ?

—გთხოვთ ბნო წაბანდეთ!

—მოიცა, დამშვიდი!.. შენ არ იცი რა პატივს გცემ: წაგიყვან ჩემთან, გაცხოვრებ, გაგართობ.

—არ მინდა... გთხოვთ...

სტეფანე თან და თან აღელდა და ოლიასაკენ გაიწია.

—ფული, სიტკბოება, ჩემო გოგონა! სტეფანემ თავზე ხელი გადაუსვა.

—იქით —დაიყურა ოლიამ და ის იყო უკან უნდა დაეწია, რომ სტეფანემ სტაცა ხელები და შემოეხვია.

—იქით! —კვლავ დაიძახა ოლიამ და დაიკვილა. სტეფანე შეკრთა, ხელი გაუშვა და მეორე ოთახში გავიდა.

—ეხ, რა ყოფილა ვლიცაი! —ამოიოხრა სტეფანემ. ქული დაიხურა და სიჩქარით გარეთ მიიძალა. შეშინებული ოლია გონს მოვიდა. მან, მიუხედავად გამარჯვებისა, მთელი დამე ცუდათ გაატარა. სტიროდა, დაწვა, მარამ მას მოსვენება არ აძლევდა მთელ ღამეს, უშნო შეუბრალებული სახე.

მეორე დღეს ოლიამ ეს ამბავი თავის ქალბატონს უამბო დარცხვინით. ეგონა, ქალბატონი იმ კაცს პასუხს მოსთხოვდა, მარა ეს ასე არ მოხდა. ქალბატონმა, როგორ თუ ეს მოუგონე ასეთ პატიოსან კაცს და ჩვენის ოჯახის მეგობარსო, წაატანა თმაში ხელი და სცემა.

გავიდა დრო. ოლია მოშორდა იმ ოჯახს, სადაც სამსახური ღონძღვა-ცემაში გაატარა. აგრეთვე მას ძლიერ შესძულდა მოსამსახურება და სწყევლიდა იმ დღეს, რა დღესაც იმ ოჯახში მივიდა.

შოსამსახურობის შემდეგ ოლია თავის ნა-
ცნობ ქალთან დაბინავდა, რომელიც მან გაი-
ცნო ბოლოს ხანში და რომელიც თუთუნის
ქარხანაში მუშავებდა. ადგილის შოვნამდე,
ოლიამ ორთვეზე მეტი გაატარა-უადგილოთ.
ამ ხნის გამავლობაში ნახევრათ მშვიერი ისე
ცხოვრობდა მხოლოდ უიმედობას არ მისცე-
მია. ბინაზე მის ნაცნობ ქალთან და ბოლოს,

როგორც იქნა იშოვნა ადგილი თუთუნის
ფაბრიკაში. ქარხანაში პირველათ შვიდი შა-
ური დაუნიშნეს დღეში. იქ კი ოლია გაეც-
ნო სხვა მუშაქალებს და შეუდგა მათთან ერ-
თად შრომა-ცხოვრებას...

ა. უიუსპირელი

(გაგრძელება იქნება)

ბენია ჩიკვიშვილი (უბახსხიანი)
გურიის მოძრაობის ბელადი თავისი ამხანაგებით ციმბირიდან. სამშობლოში დაბრუნდა.

ციხეში მეოთვ რუსეთის ძველ მთავრობას,

ციხეში ნამყოფ პოლიტიკურთავან

მტარვალნი! ახლა თქვენ ნახეთ
რაც არის ციხის ცხოვრება,
დაგვილოცნია აწ თქვენთვის
მანდ ყოფნა, წოლა-გორვება!

ერთ ლუკმა პურსა ჩვენც გაკმევთ,
ვიშოვნით, მოგვეპოვება,
მდიდრულად თუ ვერ გაცხოვროთ,
რა ვუყოთ, მოგვეტევა!

ჩვენ სიმართლისთვის ვიბრძოდით,
გვტანჯავდა ხალხის გოდება,

გვსურდა ყველასთვის მიგვეცა
უფლება, სწავლა, ქონება!

თქვენ-კი ამაზედ ცოფს ჰყრიდით,
ბევრი გვარგუნეთ წვალება,
გისრულდებოდათ ყოველგან
ბრმა მსახურთავან ბრძანება!

თქვენ ააშენეთ ეგ ციხე
თქვენ შექქენთ ჩავგრა, მონება,
დაე, თქვენავე გტანჯავდესთ
თქვენივე გამოგონება!

ფეგენი დვალი

გუმინდენი

გაგრძელება „თ. და ც.“ № 20

თ

საკატეგე დადგმულ სიყვარულით ორ ბიჭს შემოჰყავს დაფრდომილი გენერალი ბერდოსანი. სტენის შუა-გულ დასდგამენ. ბიჭები უკან მისდგებიან. ამავე დროს შემოაფლენ მალხაზ, კეკელა, ზაზუნა, ჯიბო, კოწია და გლეხები.

ქნ. ჩიტ. აი, ბიძია, გაიცანი ჩვენი მამის ახალი უფროსი გრენგოლმი...

გენ. აჰა... очень радъ...

მაზ. უფ. Я очень извиняюсь, князь... ваше превосходительство... თქვენ როგორ გასარჯეთ... პირ-იქით უნდა გხლებოდით... პირდაპირ სიტყვებს ვერა ვბოულობ თავის გასამართლებლად...

გენერალი, არაფერია... Что за счеты... (იგონებს) Гренгольмь... гренгольмь...

ქნ. ჩიტუნია. უკაცრავათ, ბიძია, ეხლა კი მარტო დაგტოვებთ... ხელს არ შეეგზულით საუბარში... წამობრძანდით, ბატონებო...

გენერალი, (შენიშნავს კეკელას) აა, კეკელა-ქალი... გამარჯობა შენი... (კეკელა მის ხელს აჩთმევს. უგელანს ასე იტყვიან, ვისაც კი მიმართავს) აა, შე ცუდლუტო კოწია... როგორა ხარ?... მალხაზ, ჩვენი მამისახლისი?... გამარჯვებით, ყმაწვილებო!..

ყველანი. გამარჯვება, ბატონო, ღმერთმა გაცოცხლოს...

გენ. სხვა, როგორა ხართ?... რა?! ვერავის ვეღარ ვხედავ... გარეთ ვერ გამოვდივარ. ეხლა დღეს გამოვიარე და მეწყინა... ცუდი, ძლიერ ცუდი ყანებია...

ჯიბო. კი, ბატონო, ნამეტანი წვიმები იყო და... დაღეშტრა, ბატონო, დაღეშტრა...

გენ. ოო, ძალიან ცუდი მოსავალი გვექნება, ცუდი...

ქნ. ჩიტ. აბა, ეხლა ხელს ნულა შეეუბლით...

(ანიშნებს რომ წავიდნენ. უგელანს გაიკრიფებიან გაკრძა გენერალისა, მისი ორი ბიჭისა მამის უფროსისა და მამისტავისა, რომელიც მოა

შორებით გაქიმული დგას, მოისმის მიმავალ ჯიბოს სმას:

„ეს კი ეტყვის მართალს... თუ გვეშველა, ახლა გვეშველა!..“

მეორე ხმა;

„ჩუმად, ჩუმად!..“

გენ. (უხერხული სიხუმის შემდეგ) Даа!.. Гренгольмъ!.. რაღაც მახსენდება... ჰო, მართლა, ჩვენს პოლკში იყო ერთი გრენგოლმი შტაბ-აფიცრათ.

მაზ. უფ. (გაქიმული დგას) უკაცრავათ, ბატონო, ეგ მამა ჩემი არ გახლდათ...

გენ. მაშ მამა თქვენი?

მაზ. უფ. (უჭირს თქმა) Онъ былъ изъ старыхъ кантожистовъ... თანდროშით გახლდათ თბილისში...

გენ. (სიტყვას მნიშვნელობას არ აძლევს) Ахъ... да... ეს ქართული საიდან შეგისწავლიათ?

მაზ. უფ. თბილისში გახლავართ დაბადებული და გაზრდილი... დედაც ქართველი ქალი მყავდა.

გენ. Да... да... Значить, вы не изъ дворянъ...

მაზ. უფ. (თითქმის რწმუნება, უჭირს თქმა) Да... но...

გენ. სად მსახურობდით წინეთ ყმაწვილო?

მაზ. უფ. Я служилъ въ Тифлисѣ, по полицейской части...

გენ. Ахъ да... ეგ თქვენ იყავით?... Окологочный надзиратель... ჰო, თავი გამოიჩინეთ რევოლუციონერების დაქვრამში... წამიკითხავს გაზეთებში... წამიკითხავს...

მაზ. უფ. დიად... მე...

ბენ. Ну что... მოგწონთ აქაურობა?

მაზ. უფ. Охъ одинъ восторгъ, Ваше превосходительство...

(ეჭვის თვალთ შეხედვას. სიტყვებს მიმუდამეორებს და ათამაშებს) Восторгъ? (გოტა სისტოკად) восторгъ.

მაზ უფ (მთლად გაიჭიმება).

გენ. ჰო, მართლა! რა მინდოდა თქვენთვის მეთქი?... (სიხუმე) ჰო... ყმაწვილო დიდი ხანია მე ნათხოვნი მაქვს. დამატებითი პენსია უნდა მოეცათ... მართალია, ეს თქვენ არ შეგეხებათ, მაგრამ...

მან. უფ. Слушаюсь ваше превосходительство...

გენ. ჰო და არა ვითარი პასუხი ჯერ არ მოსულა... а впрочем... ეგ რა ორდენი გაქვთ?

მან. უფ. Льва и солица, ваше превосходительство...

გენ. საიდგან?

მან. უფ. თფილისში რომ რა გახლდით, სპარსეთის შუა ჩამოიარა და სხვა შორის მეც მაჩუქა

გენ. (ამოქნარებს) აჰ Да, да!.. Ну, ბიჭებო... (ბიჭები დაიძვრებიან) ბევრი ისაუბრეთ, Очень радъ, очень!..

მან. უფ. Радъ служить ваше превосходительство...

გენ. მაშ ნახვამდის...

პრისტავი (შინა ოთახებისაკენ გაქნარება, გასცა სებს) ბატონებო გენერალი მიბძანდება (მანკის უფროსი გენარალს ხელს აძლევს ბიჭებო სჯავს ასწევენ).

—ი—

კნ. ჩიტუნია. ფაცია.

კნ. ჩიტ. ბიძია, მიბძანდები კიდევ?..

გენ. დიახ ჩემო შეილო დავილაღე...

ფაცია. ბატონო, სადილი მაინც მიგერ (თმით... გასცასის) მალხაზ, კეკელა...

გენ. არა, არა, შეილო... სულ ერთია... დროაი თქვენ უნდა გაატაროთ...

—ია—

მალ. (შემოხრბის) რა ამბავი, კნიაზ რაზე გავიწყურით?..

გენ. როგორ გავიწყურით, მალხაზ!.. დავილაღე.. ბევრი ვისაუბრე და...

მალხ. გავიბედო დაკავება... მაგრამ გვირგვინს კი დაავადვამდი...

გენ. არა არა გამდლობთ... ნახვამდის, უმაწვილებო Ну ребята, ведите старика. (ბიჭები ასწევენ და მიაქვთ)

—იბ—

კმპ. (გამოხრბის) უიმე, ღმერთო კი მოკალი!..

მალხ. (ანიშნებს და შეჩერდება)

გენ. ნახვამდის, ნახვამდის, ბატონო... (კიბუზე ჩაიცილებენ გენარალს სტენაზე ისედად მანკის უფროსი და პრისტავი რჩეა)

მან. უფ. Ну слава Богу слава миновала.

პრისტავი ეხლა კი გადაჩიოთ...

მან. უფ. Вотъ! Какой он дуракъ ჰა, ჰა ჰა?

პრისტავი (ტუჩებსე ხელს მიიღებს, ანიშნებს ჩუმად იუოს) Княгиня...

—იგ—

კნ. ჩიტუნია. ფაცია.

კნ. ჩიტ. ეხლა რას იტყვიოთ ედუარდ ერაზმოვიჩ? ხომ მოგეწონათ ჩვენი გენერალი?

მან. უფ. ах, одинъ восторгъ, княгиня...

ფაცია თქვენ როგორ ყველაფერზე აღტაცებული ხართ?

მან. უფ. როგორ არ ვიყო აღტაცებული! მშვენიერი ბუნება, მშვენიერი აღამიანები და მათ შორის მომზიბლელი კნენა და თქვენც изящная княжна...

კნ. ჩიტ. ციცი, ედუარდ ერაზმოვიჩ, არ შეიყობა არ იყოს!..

მან. უფ. მე მხოლოდ სინამდვილეს მოგახსენებთ, კნენა.

მალხ. (საჩქაროთ ამოდის კიბიდან) აბა ეხლა კი მობძანდით... სადილი მზათ გახლავთ.

კნ. ჩიტ. ოო, ეგ მშვენიერებაა... დროც არის სწორედ.

მალხ. მოგამშიეთ, ბატონებო, არა?..

მან. უფ. არა, არა... Что вы?

მალხ. იმედია არ გამიწყურებით ჩემს ლარიბულ სუფრახე...

მნ- ჩიტ. ჰო, კარგი ეხლა, ვიცით შენი პურ-მარლის ამბავი... Ну съ пойдемте, ედუარდ ერაზმოვიჩ... (მანკის უფროსს ხელს გაუუჩის და მიჭუავს).

მან. უფ. Пойдемъ, пойдемъ княгиня.

მალხ. აბა გენაცვალე, ფაცია.

პრისტავი (მოდის. ამ დროს ფაციაც დაიძვრის. პრისტავი წინ გაუშვებს ფაციას).

Пожалуйста, княжна...

ფაცია. მერსი.

(გადიან უეგლანი. სტენა ცოტა ხანს ცაღიერია) (შინა ოთახებიდან გამოდის „ფოფოლია“ და ამავე დროს კიბიდან ამოვა ქაღორდავა. ერთი მეორეს შეეფუთებიან და შედგებიან).

„ფოფა“. (კოპწიაობით) ვის ეძებ?

ქილორდ. (მეგრულიათ) მუჯომი ჯგირი რექ. გოლიაფირო! *)

ფოფ. (გერ კაიგო რა სოქვა, მაგრამ ინ-სტიქტიურათ მანინ წითლდება) რაო, რა სოქვი?..

იპ

აგრაფენა:

„ფოფ.“ ოპ, აგრაფენა... შენ გენაცვა-ლე.— (აქოცებს).

აგრაფ. (გაკვირვებული) რა იყო? რა ამ-ბავია?

„ფოფ.“ (ეშმაკურათ ჩაიცინებს) არაფე-რი. წავიდეთ სასადილოთ.

(მიდიან „ფოფოდია“. თავს მიიბრუნებს და ქაღალტდაფას თვალს დაუქნევს)

ქილორ. (გაშტერებულია ცოტა ხანს. შემდეგ მოსხლტება ადგილიდან და კიბეზე დაე-შეება).

ფ ა რ დ ა.

შალვა დადიანი.

(გაგრძელება იქნება.)

ს ა ლ ა მ ი ძ მ ა ო!

სალამი ძმაო! ხელი მომეცი, მკედრეთით აღმდგარი გულში ჩაგიკრა, სიო მოგბერო დათალხულ გულზე და წარბ-შეკმუხვნილს, წარბი შეგიხსნა. მომეცი, ძმაო! ნულა აყოვნებ, გამომიწოდე მეგობარს ხელი.

მსურს გადაკოცნა და მოგილოცო თავისუფლება ხუნდის ამყრელი“ რად გაიკვირე რა? გაგაოცა? რად აგრე იქვის თვალით მიყურებ? მახარობელი ბედკრულთ აღდგომის, ნეტავ წმიდა წუთს როგორ ვიცურებ!.. აი შეხედე!. წითელი დროშა მთის ქეჩოზედა რთვორ ფრიალებს, ტანჯვით შევებულნი, ტანჯულთ კრებული როგორ შეხარის, როგორ გრია-ლებს.

ა იქ კლდის წვერზე, სადაც არწივი ქვეყნის მპყრობელი დანაგარლობდა. სადაც ამაღა გარს შემორტყმული ხალხისა სისხლით მეფეს ათრობდა, სადაც ზეიმსა თოფ-ზარზანები ქექა—ქუხილით იმეორებდა, დღეს მებრძოლ მუშას მკერდ გადადელილს წითელი დროშა აღუმართნია, მეფე არწივი სვაფ-ქონებითა გმირული ხელით დაულახვრია... მომეცი, ძმაო! ნულა აყოვნებ, გამომიწოდე მეგობრის აელი, სიხარულისგან ჰკუა მეშლება, ლამისა გაეხდე სულელი მხელი.

გ. დათიაშვილი.

არც მატთანე—

—არცთუ სტორია

მე-II თავს უნდა ჰგავდეს.

ლევან მყვირალას მსახიობობის გარდა დრამატურგობის უნარიც ემჩნეოდა.

ქალაქ ქ—შივე, ეგრედ წოდებულ პოლიციის ქუჩაზე (სახლი არ მახსოვს ვისი იყო) მის ახლად დაწერილ პიესას ვთამაშობდით.

რასაკვირველია მთავრობისაგან არავითარი ნებართვა არა გვქონია.

უკვე ჩაცმულ-გამოწყობილები ვართ და ბავშურ სახეებზე ქალბატონებს ვწერ-უღვავებთ რომ გვაკარავს (შრეშით) ვილაცამ დაიძახა: „ბოქაული მოდისო.“

თავ-გზა დაბნეული ზოგი ფანჯრიდან, ზოგი კარებიდან, ზოგი აივნებიდან (სახლი კიდევ ორ საბრტყლიანი შეგვხვდა) გავრბივართ-ქუჩაში ბავშვები და მექორე დედაკაცები (ქინკრებთან რომ იდგნენ) დაგვედგენენ და ყბინა დაგვაყარეს.

თურმე ტყუილ-უბრალო აურზაური მოხდა.

ბოქაული თავის საქმეზე მიდიოდა და შემთხვევით ამოვიჩინა ჩვენს ქუჩაზე.

გადავჩინით.

წარმოდგენაზე მოსულ მაყურებლებმა შეგვატყობინეს: მოდით, წარმოდგენა დაწყეთო.

ჩვენც შეუდგებით წარმოდგენას და ჩავაბულქეთ. დრამატურგ ლევანის ტრადედია.

ყოველ მოქმედებაში ორ-ორი კვდებოდა. უკანასკნელ მოქმედებაში ვილაც ახლად მოკლული უნდა შემოეტანათ. დავედვით საკაცებზე და საბანგადაფარებული შემოგვაქვს.

მაგრამ კარები საკაცებზე ვიწრო აღმოჩნდა. გავჩხირეთ.

მაყურებლებიდან ვილაცამ დაგვიძახა: „უგვერდულეთო“ დავაყირავეთ საკაცე და ჩვენს მოკლულმოქმედ პირს იატაკზე ბრავგანი მოსძვრა.

ვაი დედავო, წამოიძახა „მკვდარმა, რომელსაც თავზე ხამოქალაქო სკოლის მოწადის ქული ეხურა.

პიესის მიხედვით კი ვილაცა მოხუცებული

თავადიშვილი უნდა ყოფილიყო) და ღრიალით აივანისაკენ გაეშურა.

დაგვაყარეს სიცილი.

გავიდა ხანი, უფრო დავხელავდით, ასე რომ არტიკული მოგზაურობაც დავიწყეთ პროვინციებში.

სამტრედიაში ვართ.

ვახასიათებთ გულისაშვილის პიესას „ღრონი მეფობენ.“ სცენაზე ვილაც აღვილობრივი სცენის მოყვარე ქალი და ლამზი გრიშა-გიტარისტი.

სიყვარულის ახსნის სცენაა.

გრიშა-გიტარისტი იჩოქებს, ქალს ხელებს უჭერს და თავისაკენ მიიზიდავს, მაგრამ ამ დროს „პონტერის“ ჯიშის ძალდი პარტერიდან შემოიჭრება და ფეხის კუნთში პირსა სტაცებს მოარშიყე ლამზს გრიშა-გიტარისტს. თურმე ძალდი ამ სცენის მოყვარე ქალისა ყოფილა და ისეთ ნაირათ დაგეშილი რომ მასთან არავის არ უშვებს.

კულისებში და ხალხში ჩოჩქოლია, ყველაზე უფრო მოსაზრებელი ჩვენი კომედიების რეჟისორი ხირხიზოლე აღმოჩნდა.

რეკვიზიტიდან აილა ქათმის ბარკალი, გალო სცენის შუა კარი და წრუპუნით გაუშვირა ძალდს. ასეთი ოინით ძალდი კულისებში გაიტყუეს და ფერ დაკარგული და თავ-გზა დაბნეული გრიშა გიტარისტი გადარჩა დაფლეთას, რომელმაც სამუდამოთ უარი განაცხადა მოარშიყე როლეზის განსახერებაზე.

ასე და ამ რიგად ერთი მეორის მზგავსი რამეები ბევრი იყო ჩვენს არც მატთანე—არც თუ ისტორიაში.

უკანასკნელი და უფრო საგულისხმიერო შოხდა ქიათურის სცენაზე, რომელშიაც მონაწილეობას დებულობდნენ ჩვენი სცენის მოყვარეთა ჯგუფის გარდა, თეატრის ნამდვილი პატენტებიანი მსახიობები, რომელნიც ზოგი იმთავანი ეხლა უკვე დამსახურებულები არიან.

ამ ხანად დროებით „წყვეტს“ ვაკეთებ, ერთი ჩვენებური ფილოსოფოსის არ იყოს, და შემდეგ განვაგრძობ... .

ვანო ბარველი

ბოლოს საქმე იმითი თავდება, რომ ხალხს იმარჯვებს და ძველი მთავრობა ემსობა.

პიესა დაბეჭდილი იყო ნ. ლორთქიფანიძის ყურნალ „ცხოვრება და ხელფინება“-ში ამ რამოდენიმე წლის წინათ.

უ კ ა გ ი ლ ა

(ვუძღვნი პატარა გაიოსს)

შალვა დადიანი (რმდვიმეში“-ს ავტორი)
ელა ანდრანიკაშვილი (პიესის დამდგემელი)

საგულისხმო წარმადგენა

ქართული თეატრის მისახიობ-ქალი ელა ანდრანიკაშვილს განუზრახავს მამავალ 29 მაისს სახელმწიფო თეატრში (წინანდელი სახსიანი) წარმადგენის შალვა დადიანის პიესა რმდვიმეშია. წარმადგენაში უმთავრესს როლებს აღასრულებენ ქნ. დავითაშვილი ბ. იმუღაშვილი, შაღაკაშვილი, გამურელიძე, გედევანოვი და საღაგანდა მისახიობი ქალი ტანა ამირეჯიბი. პიესა 1905 წ. არის დაწერილი და თითქმის მას შემდეგ არა უფილა ისეთი სეზონი, რომ ამ პიესის წარმადგენა რეჟისურას განზრახული არა ჰქონდეს, მაგრამ სსფა და სსფა მიზნების გამო, ჯერ აქამდე პიესას არ უხილავს რამის სინათლე. უმთავრესად კი ის აბრკოლებდა, რომ პიესისათვის საჭიროა განსაკუთრებული დეკორაცია და მორთულობა. ამ ჟამად პიესას დასადგამს თვით ავტორი, რომელსაც გადაწვეტილი აქვს, რომ ანტიურ მორთულობაში იქმნას პიესის შინაარსი განსახიერებელი და შესაფერ დეკორაცია გამოუძენიას ხსენებულ თეატრში. ვისაც პიესა წაკითხული აქვს გადმოგვცემენ, რომ ნაწარმოები სურათოვანია და სასტენო ეფექტებით აღსავსე. შინაარსად კი აღებულა თანტასტიური საშეფო, რომელსაც მზე არ აქვს, მღვიმეშია მოთავსებული და ამის გამო ბრძოლა განადგობელი ხალხს და მის მთავრობას შორის.

როდესაც ბალში ვარდის კუკური გაიფურჩქნება და გაიშლებს, მისი სიტურთით მიღამო ხარობს, თიიონ მებაღე რაღა იქნება?..

შენც ყვავილივით ახლად იშლები, გიძგერს უმანკო, პატარა გული, ვხედავ, რომ წრფელი შრომა გწყურია, გიღვივის გრძობა და სიყვარული...

მაშ ფრთა გაშალე ნორჩო ყვავილო: ვინც მეცადინობს, შრომობს და მხნეობს, ის ლამპარია თავის ქვეყნისა— ის მშობლის გულში ანათებს, მზეობს!

მუდამ გფარავდეს ძალა ციური, ყველაფრის შემძლე ღმერთი, უფალი: და რახან გიყვარს შენი სამშობლო— თვალთ გენახოს თივისუფალი!

გიგო თემისხეველი.

სახალხო თეატრის ისტორია

(მასალები.)

ამ წყალობით და ვაიკატახით, როგორც იყო, ხარკებს ძლივსა ჰფარავდნენ და წარმოდგენებს კი არ ახერხებდნენ, რადგანაც უნდოდათ სახალხო წარმოდგენების საქმე არ ჩაშლილიყო. წარმოდგენები გაგრძელდა 21 სექტემბრამდე. ამ წელს დაიდგა სულ 30 წარმოდგენა. ამ წარმოდგენებში მოკმატა სენის სენის მოყვარე და ისე დამხმარე—ქ-ნი ან. ჟურული (მეუღლე იოს. იმედაშვილისა), ლელაშვილი, ფაულენიშვილი, გ. ზეზანაი, ბუხრაძე, მურმანიშვილი, უმბრიკვი და ბოდოსკვი. ამ წარმოდგენათა რიცხვში ერთი წარმოდგენა ახრდიში დაიდგა გიგო გულიკურაშვილის საიუბილე 20 წლის სტენაზედ მოღვაწეობის აღსანიშნავად.

ამ იუბილეზე მიუღობეს აქაურმა რუსულ და სომხის სტენის მტყუარეთა წარმომადგენლებმა, საკრებულოს სტენის მოყვარეთაგან ზ. დ. მამულაშვიმ: საზოგადოების მხრივ, სოსო ივანიძემ, ავტალის აუდიტორიიდან სექციის წარმომადგენლებმა, ხელისნებმა და აგრეთვე მიიღო რამდენიმე სანუგეშო. ბოლო ხანს იოსებ იმედაშვილის თანამშემწედ აირჩიეს რომანოზ სალუაია.

ამ წარმოდგენების გარდა დაიდგა რამდენიმე წარმოდგენა სოსო ივანიძის რეჟისორებით.

გარდა ამისა იყო კიდევ მატარა ამხანაგობა სტენის მოყვარეთა. ეს იშვიათად სდგამდა წარმოდგენებს. ამ ამხანაგობაში იყვნენ: ქ-ნი რეჟისორი და ნინა საყვარელიძე ბ-ნი მირველოვი, ჯავახოვი, მჭედლიშვილი და სხ.

ასეთი იყო სტენის მოყვარეთა ამხანაგობა და სახალხო წარმოდგენები მურაშკოს თეატრში.

ამავე წელს ე. ი 1903 წ. ენკენის თვეს, ვარშამიშვიმ თავის სახლებში, ავლაბრის მეიდანთან. მთავრო თეატრი, რომელიც უოველ მხრინ რიგისა იყო გამართულ და იჯარით გადასცა სომეხთა სხანობის არაქსიანს. იდგებოდა სომხური წარმოდგენები, გვირაში ერთხელ ქართული დრამატული საზოგადოებაც მართავდა წარმოდგენებს 5—6 წარმოდგენის შემდეგ ქართ. დრამ. საზ ბამ შესწევითა წარმოდგენები, რადგანაც ხალხი ნაკლებათ დადიოდა და უოველი

წარმოდგენა ზარალს აძლევდა. იმ დროს ძველმა სტენის მოყვარეებმა მოინდომეს სხედელათ რამდენიმე წარმოდგენის დადგა. მართლაც გამართეს ორი წარმოდგენა, რომელსეც ხალხი გაცილებით იმეტი დაესწრო.

ამიტომ ბ-ნმა არაქსიანმა მიიწვია ეს სტენის მოყვარეები, მოურთავა თეატრის ფასში. სტენის მოყვარეები დასთანხმდნენ და 2 იან. 1904 წ. დაიწვეს წარმოდგენების მართვა. ამხანაგობამ გაბეგო ამოიჩნია გეგურქ იფრუმიანი, რეჟისორად ისევე იოსებ იმედაშვილი (სრულიად უმრომისთვისად). მურაშკოს თეატრის მაგიერ ახლა აქ შეუდგნენ საქმეს. ზემოთ სსენებულ სტენის მოყვარეთა გარდა მოკმატნენ: ქ-ნი ბუხრეური, ბ-ნი. ჯიბლაძე, ლელაძე, უმბრიკვი, ივანე მარკაზოვი, დათიკა მედაშვილი, შრომიშვილი, მკარაი. ბილეთების ფასი სადამოს წარმოდგენისა 80 კაპ. 10 კაპეიკამდე და დილის 40 კ.—10 კ. დაიდგა სულ 30 წარმოდგენა. ამ წარმოდგენის შემოსავალი ხარკებს ვერა ჰფარავდა და სტენის მოყვარეებს თითონვე უხდებოდათ ამ ზარალის თავიანთ ჯიბიდანვე გასტუმრება.

გ. ჯაბაური.

ბათუმის არკინის თეატრში მისის 8 წარმოდგენის იუბილს შემკვიდრე“ მთავრობის დახმარებით: ქიქოძე, ვლადკოროა, ა. ჩხეიძე, იშხელი, გელაგანი, ა. წუწუნა და გუგუშვილი წარმოდგენამ კარჯათ ჩაიარა, განსაკუთრებით უკანასკნელმა მოქმედებამ. ხალხი ბლომით დაესწრო. მისის 9 წარმოდგენის დღეები ჩვენი ცხოვრებისა წარმოდგენის რადგ სიზანტე გტეობოდა. წარმოდგენამ ვერ მოახდინა შესაფერი შთაბეჭდილება.

ხალხი ქართულ წარმოდგენებს ბევრი ესწრება. ეს იმის დამამტკიცებელია, რომ ხალხს დიდი სურვილი აქვს წარმოდგენების ეურების. სასურველია ბათუმს ესტუმრნენ ჩვენი სახელმწიფო მისიონერები.

გ. ხონელი

წვილილი ამბავი

ძარტველ მსახიობთა კავშირის საბჭომ დაადგინა ყოველი ღონე იღონოს, რომ მომავალ ზამთრისათვის მუდმივი ბინა გაუჩინოს ქართულ წარმოდგენებს და ამისათვის ხელ-აზლა იშუამდგომლოს კავკასიის უმაღლეს კომისარიატთან, და ქართულ წარმოდგენებს კვირაში თითო დღე მანც დაეთოთ სახელმწიფო თეატრისა, აგრეთვე იშუამდგომლონ სახალხო თეატრის და ახალ კლუბის მამასახლისებთან დღეების დათმობაზე. ზოგი იშუამდგომლობა უკვე აღძრულია.

თბ. დ. საზ-მ. როგორც მკითხველს მოეხსენება ახალ კლუბის მამასახლისთ ს.ბ.კოს სთხოვა ზამთრის სათეატრო შინაბა გადაეცეს მათ სამი წლით სრულად უსასყიდლოთ, იმ პირობით, რომ დრ. საზ-მ თავის ხარჯით სათანადო შეაკეთოს თეატრის დარბაზი და სცენა. ეს საკითხი ამ კვირაში გადაწყდება.

მსახიობთა კავშირის საბჭომ გადასწყვიტა, უკეთეს წრეულს ზამთარს ქ. თბილისში შესაფერ ბინას ვერ იშოვნოს ქართულ წარმოდგენებისათვის სრულიად აღუკრძალოს თავის პროფესიონალ-წევრებს, — ქართველ მსახიობთ — საკლუბო სეზონების წარმოება.

საავტორო ჰონორარის უმსახებ მსახიობთა საბჭომ შეიმუშავა შემდეგი რეკლამა: ქ. თბილისის, ქუთაისის ბათუმის და ბაქოს ყოველ ორიგინალ პიესის პირველ წარმოდგენაზე თითო მოქმედებას უნდა საავტორო ჯილდოთ გაღებულ იქმნას თითო თუმანი და მეორეზე რვა მანეთი და შემდეგ კი ხუთ-ხუთი მანეთი ნათარგმნ და გადმოკეთებულ პიესებზე თითო მოქმედება ელირება 5 მ. პირველად და შემდეგში სამსამი მანეთი. სხვა დაბა — ქალაქებისათვის ჰონორარი ბევრად დაკლებულია. ამ ჰონორარს გადახდებიან იმდენი ყველა წარმოდგენის გამართველთ ადგილობრივი, განაკუთრებით ამისათვის დანიშნული აგენტები.

ახალი პიესა შალვა დადიანის „მღვიმეში“ ელო ანდრონიკაშვილის თარგმანით წარმოდგენილი იქნება სახელმწიფო თეატრში მაისის 29.

ლადო დარჩიშვილის ხსოვნის აღსანიშნავად დღეს სახალხო სახლში დილა გამართება.

ეპ. ნანოშვილის გარდაცვალებიდან 23 წ. შესრულების გამო დღეს მწერლის სამარხთან. ჩოჩხათში (გურიაში) გადახდილი იქნება სამოქალაქო პენსიები.

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წ. საქართველოს სოციალდემოკრატიულ პარტიის (ევტონომისტთა) გაზეთ

„ხალხის თავესუფლება“-ზე

(წელიწადი პირველი. კვირაში ორჯერ) ივანე გომართლის მახლობელი მუდმივი მონაწილეობით, მუშა და ჯარისკაც მწერალთა თანამშრომლობით და იოსებ იმედაშვილის რედაქტორობით.

გაზეთის მიზანია: მუშათა კლასის სამსახური, ეროვნული საკითხის მუშური თვალსაზრისით გაშუქება, ევტონომისტთა გაერთიანება, და საქართველოს ტერიტორიალურ ევტონომიის პოპულიარიზაცია ხალხში.

გაზეთის ფასი: წლის ბოლომდე 5 მან., თითო ნომერი-5 კ. ხელის მოწერა მიიღება: რედაქციის საკუთარ ბინაზე (ბაზრის ქ. № 20 ნ. არჯვენიძის სახლი, ალექსანდრეს ბაღის თავში, ხაზინის ზევით) და „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში, ფოსტით: Тифлисы ред. „Халхис Тавისუფლება“ — Иос. Имедашвили რედაქტორ გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

ახალი კლუბი კვირის პრ. აპრილის 23-30
კვირა — რუსული წარმოდგენა. ბილეთები 50-30 კ.
ორშაბათი — ოპერეტა. ბილეთები: 1 მ.-50
სამშაბათი — საოჯახო საღამო
ოთხშაბ. — სინემატოგრაფი. სიმებ, ორკ.
ხუთშაბ. — ქართ. წარმ. ბილეთები 50-30 კაა.
პარასკ. — ოპერეტა. ბილეთები: 1 მ.-30 კ-დგ
შაბ. — საოჯახო საღამო
კვირა — რუსული წარმ. ბილეთ. 4-30 კ.
დანაწმინი: კონცერტებისა საღამ. 9 1ათ. წარმოდგენისა და სინემატოგრ. საღ. 8 1/2 სამ
შესას. ფასი მანდილოსნ. 50 კ. მამაკაც. 1 .

„თეატრი და ცხოვრება“

ორი პრემიით წლიურად ღირს 8 მ., ნახევარი წლით 4 მ. 50 კ. ხელის მოწერა მიიღება თბილისში „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში მადათოვის კუნძ № 1, ფოსტით: Тифлис, ред. „Театри да Цховреба“ — Иос. Имедашвили.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი.

ამის შედეგი

რუსეთის სისხლის მწოველი აჰა, ჩემი მოღვაწეობის შედეგი!...